

Avdelningen för verksamhetsstöd och -styrning
Linda Almqvist
linda.almqvist@ivo.se

Remissvar avseende Rapport från Bergwallkommissionen SOU 2015:52

Inledning

Inspektionen för vård om omsorgs (IVO) synpunkter utgår från de överväganden och förslag som gjorts vad gäller tillsynen av den rättspsykiatriska vården.

14 Överväganden om förändringsbehov

IVO har utifrån myndighetens uppdrag inga synpunkter på förslagen.

Underlagspromemoria

Det finns inte angivet vilken status den nämnda underlagspromemorian i SOU 2015:52 har i förhållande till utredningen i övrigt. IVO väljer dock att kommentera delar i underlagspromemorian som berör IVO:s verksamhet.

Av rapporten framgår att tillsynsmyndigheten inte granskat den psykoterapi och läkemedelsbehandling som förevarit (s. 681), vilket är helt riktigt.

Tillsyn ägde rum innan psykoterapi samt behandling med vanebildande ångestdämpande läkemedel, i samband mordutredningarna, påbörjades.

Tillsyn ägde rum efter att psykoterapi samt läkemedelsbehandling avslutats och resningsprocessen påbörjats.

I underlagspromemorian anförs att verksamheternas uppfattning är att IVO:s tillsyn i huvudsak är inriktad på formalia och på rättsäkerhetsaspekter. Lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård innehåller en rad bestämmelser som begränsar den enskildes självbestämmande och integritet. Lagen ger samhället ett slags befogenhet att genom hälso- och sjukvården inkräkta på den enskildes grundläggande fri- och rättigheter. Därvid är det av allra största betydelse att rättsäkerheten granskas och att den motsvarar högt ställda krav. Alla tvångsåtgärder såsom exempelvis kroppsvistering, fastspänning och avskiljande är strikt reglerade och ska så vara då de innebär en kränkning av de grundlagsskyddade mänskliga fri- och rättigheterna. Underrättelseskyldigheten till IVO av vissa tvångsåtgärder som ska ske via blankett med dess formaliakrav syftar bland annat till att ge tillsynsmyndigheten uppgift om de medicinska motiveringarna till tvångsåtgärden i fråga och redovisning av varför mindre ingripande åtgärder inte var möjliga.

Att tillsynsmyndigheten granskar huruvida detta sköts enligt formalia borde utgöra skydd mot godtycke och främjande av rättsäkerheten. Rapporten visar att just brist på följsamhet till formalia utgjort en faktor till de nu, efter resningsförfarandet, frikännande domarna.

Lagstiftningen bygger till stor del på att vårdgivare genom sitt systematiska kvalitetsarbete, utvecklar och säkrar verksamhetens kvalitet. IVO:s tillsyn är därför inriktad på att tillse att verksamheten själv säkerställer vårdens kvalitet. Här har IVO en viktig uppgift i att stödja verksamheterna.

IVO ska enligt myndighetens tillsynspolicy, som bygger på patientsäkerhetslagen, vägleda personal i verksamheterna bl.a. genom att ge råd med utgångspunkt från tidigare tillsynserfarenheter. IVO använder olika metoder och verktyg i tillsynen, både kontrollerande och främjande. Val av verktyg görs utifrån vilken förväntad effekt det har på tillsynsobjekten samt utifrån vilka möjligheter lagstiftningen ger.

Tillsynens resultat som också kan inbegripa goda exempel ska enligt myndighetens tillsynspolicy, återföras till tillsynsobjekten för att åstadkomma ett lärande så att brister och missförhållanden inte upprepas. På så sätt blir tillsynen ett bidrag till utvecklingen av kvalitet och säkerhet i vården och omsorgen.

I underlagspromemorian föreslås att IVO ska överväga att samla tillsynen av den rättspsykiatriska vården i en nationell enhet vid myndigheten (s. 682). IVO har byggt upp strukturer för enhetliga bedömningar och beslut inom befintlig organisation och anser att detta möter det efterfrågade behovet.

Beslut om yttrande i detta ärende har fattats av generaldirektören Gunilla Hult-Backlund. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Patric Winther, Sabina Wikgren Orstam och Ewa Sunneborn deltagit. Juristen Linda Almqvist har varit föredragande.

Inspektionen för vård och omsorg

Gunilla Hult Backlund

Linda Almqvist